

PERŽVAIŪGA.

— „Žinycia” ragina raszyti kronikas, kas butu labai naudinga ateinančiai gentkarčiai. Paraginimas vertas išpildymo. Bet dabartinėse sanlygose Lietuvoje tokių kronikų raszyti negalima, nes tuli nei nenumanydami pavojingumo tų užrašų, paminėjimo vardų, iszkračius žandams patektu nelaimėn patys ir kitus įklampytu: „Žinycia” ragindama prie kronikų raszymo, primena apleidimą užraszymo stebuklų. Pirm metų nekuri moteriskė, sunkiai ir ilgai sirgusi, stebuklingai pasveiko, pasimeldusi prie stebuklingo abrozo Panelės szvenciausios Krekinavos bažnyčioj, apie ką nieks nei į laikraszczius nepraszė, nei į kroniką neužraszė. „Žinycia” net klausia „Ar jau Dievas paliovė stebuklus daręs? Ar anie mūsų stebuklingi abrozai nustojo savo stebuklingumo?” — Tur but teip ir yra. Kaip tik kunigai perstojo stebuklus užraszinti ir skelbti, teip jų ir neatsitinka daugiau. Mat kitados valdžia negynė skelbimo stebuklų ir stebuklingų vietų ar paveikslų po vieną rasdavosi prie kožnos bažnyčios Lietuvoje, bet įsikizsus valdžiai viskas nyksta.

— „Žinycia” pranesza Kauno vysk. sufragano G. Cirtauto aplinkrasztį, užginantį jauniems kunigams įvedimą į bažnyčias lietuviszkų giedojimų. Mat tulose lietuviszkose nuo amžių parapijose buvo viskas giedama lenkiskai dėl kelių bajorpalaikių. Jaunieji kunigai matydami lietuvių skriaudą, įvedė lietuviszkus giedojimus, kas nepatiko bajorams ir kilo maisztai, guodimaisi vyskupui už sulaužymą „senovės padavimų”. Kada vyskupai spręš teisingai, pripažindami tiesą didžiai pusei, o ne porai bajorgalių?

— „Varpas” pranesza apie daleidimą atspausti Vilniuje

lietuviszkai lotyviszkomis literomis ir maskoliszkai praneszimą p. Donato Malinaucko, kuriame patilpo paduotas lietuvių praszymas Vilniaus vyskupui (kame buvo reikalavimas, kad bent vienoje iš 18 bažnyčių Vilniuje, butu lietuviszki pamokslai ir giedojimai), jo atsakymas ir trumpas atsiszaukimas praneszėjo apie tą (vyskupo) atsakymą. Tai buvo pirmas lietuviszkai spausdintas lapelis nuo 1863 metų. Cenzura daleido spausdinti ir tik paskui apsižiūrėjusi norėjo viską sunaikinti, bet jau buvo per vėlu — atsiszaukimas buvo jau atspausstas ir iszsiuntinėtas po Lietuvą.

— Pasekmė kunigų prakalbų vardan T. M. D. Scrantone buvo toji, kad suiro kuopa. Ar ne puiki pasekmė?

— Kunigai laikė prakalbas Scrantone, Wilkes Barre, Philadelphiaje ir Wm. Penn ir nei vienos nepagarsino isz kalno. Pagarsinus susirinktu daug daugiau klausytojų. Bet baimė nedaleidžia, kad kartais neiszeitu „szposas”, neatsirastu ir koks szliupinis po tuom pacziu stogu.

— Dr. J. Szliupas szia sąvaite iszkeliavo į Waterbury, New Britain, Torrington, Union City, Conn. ir kitas lietuvių kolonijas su prakalboms, kur lietuviai jį užkvietė.

— „Lietuvos” tapo padidintas formatas po 2. colių į ilgį ir plotį. Butu praktiskai padaryta, kad teip but pradeta nuo naujo meto. Dabar tų 6 numerių negalima bus pritaikyti apdarant, nes jie didesni.

— Brooklyne nuo naujo meto iszeis naujas laikrasztis vardu „Žvaigždė”. Iszleistoju busęs p. Baltiejus. Pakraipa laikraszczi busenti nepriegulminga.

Isz Lietuvos.

Dembavos, (Panevėžio pav.) Tai yra filija Smilgių parapi-

jos, prie vieszkelio, netoli nuo gelezinkelio, labai gražioje ir linksmoje vietoje, su gražia murine bažnyčia, prie kurios priguli palivarkas, už kurį ne deszintimis, bet szimtais gaunama randos. Gyvenant klebonui Jucevicziui Smilgiuose, ant jo troszkimo jau Dembavos bažnyčioje ir altorius buvo beiszgriovę isz baimės, kad vyskupas nepaskirtų kunigą į ten ir tas nepaverztu pelno, gaunamo isz palivarko Dembavos bažnyčios, kuriuomi klebonas dalydavosi su vyskupu. Žmonės su aplinkiniais dvarponiais siunczia praszymus vyskupui, kad atsiustų į Dembavos bažnyčią atskirų kunigą, nes jiems į Szaduvą ir Smilgius per toli. Jei Žemaičių vyskupas nesibaido jų dvasiszka skriausti, dėl materialiszko savo pelno, tai rasi drovėsis žmonių, kurie jau gerai supranta varginimą, ypačiai neturtėlių, gyvenanczių apie Dembavos bažnyčią, nes jie ne tik tai daug sveikatos nustoja, bėgiodami į Smilgius arba Szaduvą su visokiais reikalais, bet daug porų naginių nuplėszia, kurių vargdienis žmogelis be skatiko ir gi negali gauti.

Czadosy, (Žarasų pav.) Į szitą parapiją neperseniai atvyko kun. Juozapas Kuzmikas, bet vargdieniai žmoneliai turi žinoti jog tam kunigui Žemaičių vyskupas davė szitą parapiją už tai, jog jis pasidalino su vyskupu turtą mirusio kun. Volko ant keletos tukstanczių ir tuomi nuskriaudė velionio gimines. Atsargiai, czadosiečiai, nes ir jusų kizsenius gali tie geradėjai isztusztinti.

Sziauliai. Jeigu jau persekioja lietuviszką valdžia, lenkai ir iszgamos, tai bent dvasiszka valdžiai nuo to reiktu atsilaikyti. Bet kur tau! Dvasiszkoji valdžia eina sykiu su

svietiszkaja. Žemaičių pavyskupė G. Cirtautas, pavasaryje iszleido į visus kunigus aplinkrasztį, užginantį kunigams ką nors apkeisti arba naują įvesti žmonių giedojimuose ir kituose dalykuose, kurie papratimo nuo senovės yra sutvirtinti... Dvasiszka valdžia niekame neprivalo lietuviszkos kalbos spausti, ypačiai ten, kur nėra lenkų, apart kelių sulenkėjusių bajorų. Tegul jau lietuviszka kalba turėtu laisvę bent bažnyčiose. Dabar dvasiszkoji valdžia į vieną dudą puczia su bajorais, persekiotojais lietuviszkais, neleisdama iszspildyti žmonių norui, kad lietuviai lietuviszkai melstusi. Dabar geresni kunigai tautiečiai drauge su vargdieniais žmoneliais turės vargti ir daug iszkentėti, nes jiems reikės kovoti ne tik tai priesz visokias maskolių užmaczias bet ir priesz vyskupą ir jo sebrus — lenkininkus, kurie lietuviszką persekloja ir jai visokias kliutis daro.

Augsztdvaris. (Trakų pav.) Baisus gaisras aplankė gyventojus Auksztdvario 29 Berzelio szių metų; sudegė 57 grinczių, neskaitant tvartų ir kluonų, teip gi ir „monopolinė” supleszkėjo. Didžiausia dalis padegėlių tai žydai, kurie gyveno apie turgavietę, kur triobos buvo labai tankiai sustatytos. Isz ko atsirado ugnis — niekas nežino. Naujas triobas statydami dabar dengia arba guntais, arba koklėmis, bet tik žydai, lietuviai — dengia stogus po senovei sziaudais.

Punia. Rugszpjuczio mėnesyje pasimirė kun. Pranas Grigaliunas (Grigaliunowicz). Dėl lietuviszkos jis nieko nuneveikė, gyventojai aplink grynį lietuviai, taigi ir pamokslus sakydavo lietuviszkai, bet kaip kada ir lenkiskai pasa-

kydavo, lyg pasiulydamas savo parapijonams dailesnėje kalboje, gal pasitikėdamas, kad parapijonai pripras prie jų ir pareikalaus tankiau. Labjaušiai rupinosi ir skųsdavosi paškutiniais keliais metais prieš savo myrį, kaip dvasiszka valdzia atsiuntė į bažnytkiemį Butrimonis kunigą, kadangi, anot jo, pasilikęs visai „biednu“ ir neturįs iš ko pragyventi, kaip nuo jo atėmę Butrimonis.

Kaip visi kunigai mus šalyje, taip ir kun. Grigaliunas laikė pas save „seserį“, kuri ant visko vieszpatavo, ir viską savaip valdė, o kunigui mirus viską suglėbė, tiek pinigų, kaip visokius daiktus ir padarus. Negana to, ji norėjo dargi parduoti ir javus iš kluono, bet parapijonai susitarę užrakino kluoną ir nedavė viską išpustyti, sakydami, kad tegul liks kas nors ir kitam kunigui, o kas tai „paneliai“ labai nepatiko. Matydama, kad nieko negaus, ji 30 Rugsjūčio padegė ir kluonas su visu kuomi, kas tik jame buvo, supleszkėjo; mat, jeigu jai neduoda, tai tegul ir kiti iš to nepasinaudoja. Dabar Punioj kunigo da nėra.

Butrimonise kunigas filijalistas Petras Czelnis, lietuvis. Džiaugiasi visi gavę tokį kunigą ir tai netik parapijonai, bet ir tolymesni gyventojai, nes jis yra sykiu ir daktaru, užsiima gydymu ligonių pagal savo išgalę ir daugumai nuo menkesnių ligų pagelbsti. Jis dabar rupinasi kad statyti kleboniją, ir atnaujinti bažnyčią. Parapijonai ant visko aukaujanoriai, o kunigas žygio ir truso nesigaili. Už gydymą ligonių pinigų neima ir nelaiko pas savę jokios „sesers“, kuriuos kunigams gyviems esant viską saviszka styrina ir visą gerybę valdo, o mirus suglėmžia pinigų, kuriuos kunigas per visą gyvastį surinko, o jeigu ko negali paglėmžti, tai su-

degina, kaip ve Punioj atsitiko. Czionai reikia paaiskinti, kad kluoną uždegė nakezia, kad niekas nepasergėtu ir nors niekas nematė padegant, bet be abejonės, tai buvo „panelės“ darbas, nes ji bėsigincydama su parapijonais iszsitarė, kad jeigu jie jai neduoda viską pasiimti, tai nei kas kits iš to nepasinaudos. Už tai ją be biskio butų į kalėjimą pasodinę, bet už ją stėjo keletas szunbajorių, su kuriais ji buvo susibicziuliavus, taip gi ir dvasiszka valdzia užstojo, kad nedaleisti iki kokiam nors ergeleliui. Mat dvasiszka valdziai liko daug velionio kunigo pinigų, taigi ji ir rupinosi, kad nedaleisti iki provų ir taisymsi ir rupinosi kad tik viskas kuogreicziau aptyktu.

Isz rytines Azijos.

Rugsėjo 26 d. antru kartu suėjom maskolizką kariauną, o tarp tos ir su lietuviais. Pirmą kartą suėjus negalėjom gana isziskalbėti dėl stokos laiko. Gražu, o sykiu ir graudu, buvo suėjus savo sanbrolius taip tolymam kraszte. Maskolizkoj kariaunoj lietuvių yra apie 50; su visais negalėjom sueiti, nes jie visur iszskirstyti. Suejom tiktai szituos isz Kauno gub.: Antaną Avizionį, Vinčą Pernavą, B. Pacziulį, Vladą Radzianską, Julijų Grigaliuną, Joną Pasičką, J. Bzeskį, J. Petkevičių, A. Kalinį ir Bagusį.

Virszui minėti lietuviai sztaiką mums papasakojo isz savo prityrimų:

Berželio 10 d. iszkeliauvome isz Chabarovsko (Siberioj) ir 10 dieną jau buvome Taku įtakoje. Nematę karės, toji mums iszveizėjo be galo žiauri. Visos vieszpatystės apsiginklavę nuo padų iki virszugalvioėjo nabagus kiniečius muszti už tai, kad tiejie negalėdami atsiginti nuo visokio menciaus misijonierių, siulanczių iszga-

nymą duszios, o atimanczių zemiszkus turtus, pradėjo juos galabinti, negalėdami geruoju nuo jų nusikratyti. Kareiviams tapo daleista zurdoti kiniečius, kaltus ar nekaltus, net ir vaikus, ir plėszti visus turtus, naikinti gyvenimus. Kiniečiai pajutę tokį Europos krikszczionizką pasiryžimą, viską paėmę ką galėjo muko szalin, sudegindami savo namus ir ką negalėjo ar nesuspėjo pasigabenti. Kiniečiai iszardė geležinkelį nuo Taku į Tientsin, kad negalėtų europiečiai tolyn įsigauti. Tiltus sugriovė, balkius isz porėlių sudegino, rėles visur isznesziojo ir iszmėtė, telegrapus ir teleponus nukirto, stulpus taip gi sudegino. Maskoliai tuoj užsiėmė taisymu geležinkelio, o tarp jų ir mes. Darbas buvo labai sunkus, priegtam saulės kaitra, o czia vėl baimė kiniečių kulų, kurios apie ausis duzgė. Atpludus daugiaus kariaunos, tapo užimtas miestas Tientsin, o sykiu ir guolis kiniečių kariszkų reikmenių. Kiniečiai nesuspėjo jo iszkraustyti ar sunaikinti. Tasai guolis pateko į maskolių nagus, kas buvo paliepta sunaikinti sumetant į upę. Taip beneszant skrynutes atsitiko nelaimė; vieną su kirviu beatplėsziant pasidarė eksplozija, nuo kurios tapo užmuszta ir sužeista 18 kareivių; oda nuo liepsnos numuko. Isz lietuvių tapo užmuszti Martynas Riklis, isz Raseinių pavieto ir Jonas Petrauckas isz Panevėžio pavieto. Sužeisti: Viktoras Dapkus, isz Raseinių pavieto ir Petras Bardauckas, latvys, isz Minsko gubernijos.

Kiniečių gyvuoliai, jaučiai, karvės, žąsys, antys, visztos tai vis neisztruko isz maskolių nagų. Užsimanys maskolius szviežios mėsos, tai ir eina tykoti — pasigauti kiniečio gyvuoluką. Vieną kartą net szeszi susitarę nuėjo visztų

pasivogti. Už 3 viorstų stovėjo japonai, kuriuos ant gymio ir rubų vos galima atskirti nuo kiniečių. Maskoliai anuos pamatę pradėjo szaudyti, mislydami, kad tai kiniečiai; vieną užszovė o 3 sužeidė. Japonai pamatę maskolius į juos szaudant, pradėjo szaukti: „rus, rus nestreliai“. Maskoliams nustojus szaudyti, japoniečiai juos sugavo ir norėjo nudaigoti, kaltę numetant ant kiniečių. Tik atplaukus tuom syk maskolizkam kanuoliniui laivukui, maskolpa laikiai likosi nenuszautais. Kitą vėl sykį patys maskoliai pradėjo skerstis. Sargas užmigo ir nejuto, kaip jo paties virėjas isz budos iszėjo laukan; kadą tasai gryzo, sargas pamatė ir pradėjo szaudyti rėkdams, kad kiniečiai užpuolė. Maskoliai sukilo ir pradėjo tamsoje vieni kitus skersti. Apsiziūrėjo tik dejuot maskolizškai pradėjus, kad nėra kiniečių. Vienas maskolius tapo užmusztas, o du sužeisti.

Toliaus mes vieni antriems dovanas davėme arba geriaus sakant mainėme. Bet mes, amerikoniai, buvome turtingesni. Asz turėjau „Vienybės“, o Vosylis „Lietuvos“ po kelis num.; aniejiegi vos vieną ketvirtą num. „Ukininko“. Jie „Vienybės“ ir „Lietuvos“ nebuvo dar matę ir dyvyjosi isz taip didelių „gazių“. „Girdi, tik tiems Amerikos lietuviams ir gerai, kad jie tur tokias dideles „gazietas“, gal pasiskaityti visokių pamokinių, žinių ir naujienų“.

Toks tai buvo mūsų susitikimas rytinėje dalyje pasaulės. Jau katalikai turi daugybę visokių szventųjų, kuriuos garbina, už ką tie szventieji kartais stebuklus padarydavo, bet kiek dievukų turi kiniečiai, tai katalikus toli pralenkia. Daugiausiai tų dievukų yra nudrėbtų isz molio, nes tai pigiausias budas nusidrėbimo sau

dievuko. Kur nepasisuksi, ten dievuks. Maziems dievukams užtenka ant jų pažvelgus, didesniems jau reik šiokių tokių aukų, o didieji dievai tai jau ryja jaučius, avis, paukščius, auksą, sidabrą ir net drabužius. Ardydami Pekine vieną bažnyčią, tai vis atradome. Pamatę tai, atsiminiau ir lietuvių dabartinį paprotį, kur šventiems neszama teip-gi visokie daiktai, audimai, linai, vilnos, karos, kiausziniai. Asz pats sykį, dar budams Lietuvoje, nunesziau szv. Jurgiui du žąsinu kiauszinu, kad jis apsergētu žąsiukus nuo varnų.

Aną kart rasziau, kad bene kalėdas szvęsiu Amerikoje. Bet dabar nieko negaliu apie tai pasakyti. Pavaikę kiniečius apie Pekiną, sugryzome vėl į szventąjį saulės sunaus (Kinų ciesaiaus) miestą ir ciesaiaus parke, „užgintoje“ vietoje, pasistatėm isz lertų budas žiemavoti.

Gėrymai czion labai brangus. Plėczka „bavarsko“ \$1,00, o „ocziszczenos“ tai net \$3 ir 4,00. Papirosu negalima gauti o ir nei markių ant laiszkų.

A. Sujeta.

Politiszkos žinios

Amerika, Suv. Valstijose tuom tarpu nieko ypatingo neatsitiko, bet nors tyliai, viso se pusėse matyt prisirengimai, kas link atlikimo yvairių reikalų atidarius kongresą, kuris neuzilgo prasidės. Ar tai pavienės ypatos, ar paskirtos, ar susitverusios komisijos rengia visokeriopus užmanymus ir plianus. Daugiausiai protus politikierių, laikraszczių ir partijos, turinczios savo rankose valdžią, užima klausimas padidinimo kariaunos, kadangi visiems rupi, kaip kongresas žiurės ant tų visų užmanymų ir kaip didelę kariauną kongresas pavelys laikyti. Kitu klausimu, kuris teip-gi vi-

siems rupi, yra sumazinimas kariszczų mokeszczių, kurie yra uždėti ant visokių dalykų, pavidale tam tikrų markių.

Ant Pilipinų salų, baigentesi lytingam laikui, amerikoniai ruosziaszi isz visų pajiegu pilipiniecius „apraminti“, bet tiejie teip-gi nesnaudzia ir daugelyje vietų yra gerai apsikase ir apsiginklave. Amerikonai ketina su visu smarkumu užpulti ant salos Samar, kurią visą valdo pilipinieciai po vadovyste gen. Lukban, o amerikoniai turi tik tris miestelius pakraszcziuose, kuriuos sergsti kariszki laivai. Amerikonai keta pastatyti keletą mažesnių laivelų daboti pakraszczius, kad pilipiniecių vadovas nepabėgtu, nors isz patyrimo amerikoniai galėtu žinoti, kad jie nuolat tokias medziokles ant pilipiniecių vadovų daro ir jų vis nesugauti. Ant salos Marinduque amerikoniai da neatgavo ginklų, kuriuos jiems pilipinieciai buvo užgrėbę Rugsėjo mėnesyje. Pulkas pėstininkų yra siuncziamas ant salos Panay, kad sudrutinti tenai esanczius pulkus. Kitas pulkas pėstininkų yra siucziamas ant salos Mindanao, kadangi tenai esanti kariauna negali nieko veikti, matant pilipiniecius didesniam skaitliuje už save. Gen. Wheaton ir gen. Young sziaurinėje dalyje salos Luzon negali apsidirbti su pilipinieciais po vadovyste gen. Tinio, pametusio kunigystę Aglipay. Kas įstabiausia, kad gen. Grant turėjo musztynę su pilipinieciais 25 mylias nuo Manilos. Pilipinieciai buvo gerai apsikase, bet amerikoniai juos iszviję ir užmuszė 50 pilipiniecių, bet tie visus savo negyvelius pasiėmė, pasitraukdami į kalnus. Isz ko amerikoniai gal žinot skaitlių užmusztų, jeigu nerado negyvelių? Kariszckas inžinierius Fred W. Alstaetter sugautas pilipiniecių Rugsėjo mėnesy-

je prisiuntė laiszką į Manilą, meldamas pagelbėti prisiuncziant per pilipiniecius drapanų ir pinigų, nes jam visko truksta ir daug turis kėsti, o neturjs vilties iszliuosuoti. Pats gen. McArthur apziuri pakraszczius ir įtakas, kad paskirstyti laivus dabojimui salų, ypacz nedaleisti davežimū ginklų ir szuvių. Jis ketina jurininkus, kuriuos tik galės, paimti dabojimui miestų pakraszcziuose, kad kuomi daugiaus kariaunos galėtu priesz pilipiniecius pastatyti.

Pietinė Aprika. Lordas Roberts rengiasi gryžti Anglijon ir karės vedimą pavedas kraugoziui Kitcheneriui, kurį net paczios Anglijos laikraszcziai vadina velniu dėl jo nuozmių darbų. Kad neturėti dalyvumo teip kruvinam darbe, gen. Kelly-Kenny ir visi augsztesni apicieriai atsiskakė jo klausyti ir gryžta Anglijon.

Transvaaliuje burai užpuolė ant anglų pas Balmoral, kur 6 užmuszė, 5 suzeidė ir 31 sugavo. Anglai pranesza, kad burai tame musztyje savųjų nužudė į 60. Oranijoje gen. De Wet susivienyjęs su gen. Botha ir ketas užpulti ant Bloemfontein. Prez. Stein su 1000 burų esąs apie Dewetsdrop pietrytinėje dalyje Oranijos. Nataliuje burai pagavo vieną trukį su transportu, tajį atėmė ir 13 kareivių sugavo, kuriuos nuginklavę paleido. — Lordas Roberts nuvirto nuo arklio ir susitrenkė, dėlko per porą sanvaiczių turės lovoje gulėti.

Transvaaliaus prezidentas Kruegeris atvyko į Paryžių, kurį gyventojai rykaudami priėmė. Kruegeris aplanke Prancuzijos prezidentą, kuris paskiaus aplanke ir Kruegerį tam apsistojus vieszbutyje. Kokios bus pasekmės isz Kruegerio apsilankymo, pamatysim paskiaus. Anglija vienok ant to nemeiliai žiuri

ir Anglijos pasiuntiniai Prancuzijoje yra sergstimi stiprios kariaunos, kad gyventojai neuzpultų ant jų.

Rytinė Azija. Kuom tolyn, tuom labiaus kyla nesikentimai tarp visų vieszpatyszczių kareivių, kurie vieni kitiems daro kliutis ir prie progos pasiulo kulka. To negal atlaikyti nei kariaunos virszinikai. Kad iszvengti susimuszimo, turėjo visi persiskirti, kad nesusieitų, kur pirmiaus visi isz vien veikė.

Kinų ciesaorienė iszleidusi slaptus paliepinimus visiems gubernatoriams organizuoti kareivius kad iszvyti nepraszytus sveczius isz savo szalies. Gen. Tung-Fuh-Siang su 16,000 kareivių stovi pas Hu-Jang-Pu, kad atlaikyti europėjiszczą kariauną nuo verzimosi į szalies vidurius, kuri viską plėszia ir naikina.

Mandzurijoje kinieciai iszardę daugelyje vietų geleziakelį ir padarę maskoliams iszkados ant 10,000,000 rublių.

Dalis darbu.

Cleveland, Ohio. American Wire & Steel Co. tapo uždaryta dėl nežinomos priezasties, kur 500 darbininkų neteko darbo.

Fort Wayne, Ind. Paragon'o marszkinų ir jekuczių darbavietėje sustraikavo 200 merginų, reikalaudamos pakėlimo algų.

Charlotte, N. C. Medvilnės verpinycziuose straiķieriai praloszė straiķą sugryzo prie darbo. Tai jau treczias straiķas isz eilės, kur darbininkai vis praloszė.

Joliet, Ill. Gelezies liejinyzia Illinois Steel Co. No. 2, pradėjo dirbti kur 300 darbininkų gavo darbą.

Indianapolis, Ind. Prezidentas suvienytų kalnakasių Amerikoje p. Mitchell'is apskelbė straiķą Hopkins pa-

vieta dėl 2000 kalnakasių, kuriems kompanijos turi pakelti algas.

Ashbury Park, N. J. Czion sustraikavo 100 darbininkų Symphonion Mfg. Co. dėl numazinimo algų ant 10%.

West Pulman, Ill. Ant nepaskirto laiko tapo uždarytas pabirkas Plano Harvester Mfg. Co., kur 900 darbininkų neteko darbo.

Depew, N. Y. Czion sustraikavo visi darbininkai New York Central gelžkelio pataisymo vagonų darbavietėse reikalaudami pakėlimo algų.

Shamokin, Pa. Union Coal Co. apgarsino, kad Scott kasyklose, kurios buvo uždarytos nuo 1894 metų, kuovėi kiausiai pradės dirbti, kur 500 darbininkų gaus darbą.

Buffalo, N. Y. Tėplioriai prieš tēpliojimo namų busenziai parodai ateinančiam mėteme sustraikavo, reikalaudami pakėlimo algos nuo 30 ant 40 ct. už valandą.

Paterson, N. J. Szilkių pabirkas firmos Pioneer Silk Co. pradėjo vėl dirbti, kur gavo darbą 800 vyrų, moterių ir vaikų.

Peterson, N. J. Rogers'o lokomotyvų dirbtuvė tapo uždaryta ir 1500 darbininkų neteko darbo.

Arlington, N. J. Vario kasyklos, apleistos veik nuo 50 metų, tampa taisomos ir pradės dirbti.

Pittsburg, Pa. Pietinių valstijų pabirkantai pareikalavo 10,000,000 buszelių minksztųjų anglių.

Wilkes-Barre, Pa. Lehigh Valley gelžkelio breksmonai turėjo susirinkimą ir nutarė reikalauti pakėlimo algų ant 10%. Gavo jie po \$1,70, o nori gaut po \$1,90.

Chicago, Ill. Big Four gelžkelio visiems telegrafistams tapo pakeltos algos po \$5,00 ant mėnesio.

Amerikos kapitalistai ant

Hawaii salų nugabeno 200 darbininkų išz New Bedford, Mass, po kontraktais ant dviejų metų, kur mokės po \$22,00 ant mėnesio ir duos gyvenimą. Kelelione turės atlyginti darbininkai išz algų. Nors Suv. Valstijų įstatymai užgina laikyti kontraktiziskus darbininkus, vienok tas nėra pildoma. Kapitalistų verguvėje ant salų Hawaii yra ir lietuvių, distrikte Hilo.

Isz Amerikos.

Prezidentų balsai.

Per praėjusius rinkimus Suv. Valstijų prezidento, Pensylvanijai balsų gavo: McKinley 712,665; Bryan'as 424,232, Woolley (blaininkų partijos) 27,908; Malloney (social darbo partijos) 2936; Barker (žmonių partijos — „Peoples party“) 638; Debs (social demokratų partijos) 4,831.

Skaityliūs valstijų gyventojų.

Pagal suskaitymą žmonių Suv. Valstijose praėjusę vasarą (1900) gyventojų buvo:

Alabama	1,828,697
Arkansas	1,311,564
California	1,485,053
Colorado	539,700
Connecticut	908,355
Delaware	184,735
Florida	528,542
Georgia	2,216,329
Idaho	161,771
Illinois	4,821,550
Indiana	2,516,463
Iowa	2,251,829
Kansas	1,469,496
Kentucky	2,147,174
Louisiana	1,381,627
Maine	694,366
Maryland	1,189,946
Massachusetts	2,805,346
Michigan	2,419,782
Minnesota	1,751,395
Mississippi	1,551,372
Missouri	3,107,117
Montana	243,298
Nebraska	1,068,901
Nevada	42,334
New Hampshire	411,588
New Jersey	1,883,669
New York	7,268,009
North Carolina	1,891,992
North Dakota	319,040

Ohio	4,157,545
Oregon	413,532
Pennsylvania	6,301,365
Rhode Island	428,556
South Carolina	1,340,312
South Dakota	401,559
Tennessee	2,022,723
Texas	3,048,828
Utah	276,565
Vermont	343,641
Sirginia	1,854,184
Washington	517,672
West Virginia	958,900
Wisconsin	2,068,963
Wyoming	92,531

Teritorijose.

Alaska	44,000
Arizona	122,212
District Columbia	278,718
Hawaii	154,001
Indian Territory	391,960
New Mexico	193,777
Oklahoma	395,245

Gyventojų Suv. Valst. esančius svetimose szalise 84,400

Sykiu 76,295,220.

Gudrus prigavikai.

Apie Baraboo, Wis. susitarė du prigavikai nesusiprancius prigauti szitokiu budu: Vienas vaikszeziojo pas farmorius neva pardavinėdams laikrodėlius ir lyg netyczioms užmirszdavęs po kelis laiszkus, kurius palikdavo tydzia, niekam nematant. Antrasis eidavo ant rytojaus tų laiszkų jieszkoti ir radęs atplėsztus gandydavo sudu, bauda ir kalėjimu. Baimingieji norėdami iszkliuti isz bėdos už atplėszimą svetimų laiszkų atsipirko nuo prigaviko grāsinimo už bile kokę prekę. Galiaus farmoriai iszszikalbėję, kad ne vienam teip atsitiko, praneszė policijai, bet prigavikai pasipelnę dingo.

Atėmimas tiesų.

Georgijos valstijos, pasiuntinys Hardwick užmanė, kad butu atimtos tiesos balsavimo visiems, kurie bus nemokinti arba neįstengs atsakyti klausimų iki paskirto laipsnio, bei neturės tam tikrai didelio turto. Hardwick'as nusizurėjęs ant sziaurinės Carolinos, kur atimta tiesa balsavimo murinams, neziurint ant to, kad ir

mokinti, dar bjauresnę tiesą nori įvesti savo valstijai. Neuzilgo respublikonai sutvers despotizką valdžią, panaszį maskolizkajai.

Velbaisi audra.

Valstijose Tennessee ir Mississippi 21 d. szio mėn. siautė baisi audra, lygi Galvestono, tik neteip plati. Audra pakilo apie 9 val. vakare vidurvakarinėje dalyje Tennessee ir traukėsi link sziaurinės pusės Mississippi viską nuszluodama 200 mastų plotyje. Žmonių užmuzta 64 ir daugiau kaip tiek suzeista; kiek namų sugriauta ir nuneszta, bei padaryta iszkados, dar neapskaičiuota.

Teipgi siautė didelė audra New Yorko valstijai ir Pensylvanijos. Apie Buffalo daug namų sugriovė bei nuneszė stogus. Parodos rengiamos panoramos namą sugriovė ir nuo kitų nudraskė geristus, kur keliolika žmonių tapo suzeista.

Prezidento mielaszirdystė.

Nuo 30 Berzelio 1899 iki to pat laiko szių metų tapo paduota McKinley 720 praszimų praszanczių dovanojimo kalczijų. McKinley davanojo kaltes dėl 81 ypotos o dėl 73 sumazino bausmę. Du bankierius, kurie pratraldijo žmonių pinigų, visai paliuosavo nuo baudos; vieną dėlto, kad buvo sergantis ant kizeniaus sausligės, o kitą, kad tasai praleidęs visus pinigus tapo iszrastas nekaltu.

Perkraustė miestelij.

Pietinėje Dakotoje tapo nukraustytas miestelis Castilia per 10 angliszkų mylių szale kaimyniszkio miestelio Platte. Castilia buvo senesnis miestelis už Platte, bet iszvedus pro Platte gelžkelį, Castilia pradėjo nykti. Kad neisznyktu miestelis, turintis 500 gyventojų, tieji nutarė persikraustyti szia-

le Platte prie geležinkelio. Didesnius namus, kaip mokyklą, rotuszę ir tulas krautuves pervežė ant rogių (szlajų), po kuriomis buvo padėtos lentos iszteptos muilu, kad butu slidu su rogėms važiuoti. Mažesni namukai ėjo lengviaus perkraustyti. Gyventojai laike krastymosi neisžėjo nei sznamų, nei užgesino pečiuose ugnį.

Nepatiko kopustai.

Kingston, N. Y. Fr. Bucel įsiraugė statinę kopustų, ko negalėjo užkėsti kaimynka, nes turbūt kopustai buvo per daug įrugę. Kaiminka norėdama kopustus paszalinti, kad jai nekvepētu rugsztis, eidama pro szalį įbėrė į statinę kokių ten dulkių. Bucelis tą nužvelgęs kaimynką suaresztavojo už sugadinimą kopustų ir padavė chemistams isztyrinėti, begu užnuodijo.

Paczto

pagerinimas.

Pagelbininkas paczto virszininko Washington, W. M. Johnson, pranešė savo metiniame raporte apie reikalingumą pagerinimo paczto kaip tai yra Vokietijoje, Szveicarijoje ir kitur, kur visi laiszakai ir laikraszcziai bei 10 svarų siuntiniai yra pristatomi kiekvienam gyventojui, kur toks negyventu. Tai-gi butu įvesta sistema isznesznojimo laiszakų farmariams ir mažesnių miestų gyventojams, ko dabar nėra. Dabar tik tai tokiuose miesteliuose isznesznojami laiszakai, kur yra 15,000 gyventojų. Su įvedimu isznesznojimo laiszakų visiems gyventojams lygiai, butu didelė nauda.

Nelaimės.

Fauet St. Marie, Mich. garlaivio „Stewart“ eksplojavoju katilas, kur užmuszė 3 darbininkus o 7 sunkiai sužeidė.

Pas North Shore, įtakoje upės St. Lawrence, Kanadoje, audra sukulė garlaivį „St. Olaf“, kur prigėrė 19 laivo ju-

rininkai ir 7 keleiviai.

Ellsworth, Pa. kasyklose užsidegė gazai, kur 1 kalnakasis užmusztas tapo o 3 sunkiai apdegė.

Pas Hinton, vakarinėje Virginijoje, įlėkė trukis į Green Brier upę, kurioje buvo 15 pėdų vandens. Nuo patvinio tapo paplautas gelzkelis pas upę ir dėlto tikosi nelaimė. 7 vagonai su 200 keleivių nu-garmėjo ant upės dugno.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Newark, N. J. Kaip buvo garsinta 10 d. Lapkriczio buvo balius T. M. D. kuopos. Isz pradzių žmonės rinkosi labai lėtai, teip, kad rengtojai nesitikėjo turėti pelno, bet da prakiszti, bet vėliaus svezciai prasidėjo rinktis skaitlingiaus.

Lietuviszki muzikantai rėzė lietuviszkus szokius. Apsistojus muzikai ir szokiams, Dr. V. Kudirkos giesmininkai povadovyste p. L. Eremino dainavo lietuviszkas dainas, užką svezciai padėkavojo gausiai delnais plodami. Žodziu saktant visas vakaras nusidavė labai puikiai, nepaisant ant tulų „lietuvaiczų“, kurios buvo susitarę neiti ant T. M. D. balius, sakydamos: „this is a greenhorns ball“ arba da ir pridurdamos, buk tai tik szliuptarniai prigulį prie T. M. D., nors velytina butu dazinti ar jos daug apie szliuptarnius, arba apie T. M. D. iszmano. Lietuvaitės, kurios yra atvažiavę isz Lietuvos, susirinko ant balius skaitlingai ir gana dailiai užsibovijo.

Matome broliai, jaunikai-cziai, kaip mus guodoja tulos mus „sesers“, nepažystancios kuomi jos esą! Mes per balius ir sueigose jas pulkais apstoję varžomės ir nepasidaliname, o jos kreipiasi nuo mus ant kožno zingsnio. Galime tupinėti apie jas, kaip tik iszmanome, jos vis kreipsis į tą pusę, kurioje bus koks nors

apsiseilėjęs nuo kremtamo tabako Jack ar Jim — svetimtautis. Dėlto gi, mieli broliai ir mums vertėtu guodoti tik tuos, kurie guodoja mus ir musų tautą. Ir labai butu laikas nustoti, draugaut su tais, kurie mus niekina prie kožnos progos.

Ant balius buvo uzdarbio pusėtinai, nors ir mažai gėrymų buvo iszparduota, pasidėkavojant p. Ig. Gaubiui už gerą tvarką ir vedimą pinigiszakų reikalų. Kasztai visi apmokėti ir į kasą kuopos T. M. D. įplaukė pusėtinai. Tie-gi visi; kurie bandė užkenkti T. M. D. baliui, dabar vaikszezioja kaip musę kandę. *Senis-Varijokas.*

Onawa, Me. Onawa, tai nėra kokis miesziukas, bet tiktai szpulijų dirbtuvė, kur ant žimos darbą turi į 50 vyrų, o kaip kada ir daugiau. Kitais metais darbininkų budavo iki valiai isz aplinkinių vietų, bet szį metą tai visai negalėjo gauti, tai parsivežė isz Bostono apie 20 vyrų, isz kurių yra 7 lietuviai, paeinanti isz Vilniaus gub., o kurie visi yra užsiraszę paliokais. Kaip vakare susirenkame isz darbo parėję, tai su jeis rados negalima gauti; mat žmonelės nieko žmoniszkesnio nėra matę ir nežino kaip elgtis. Du isz jų tacziaus yra protingesni. Laikraszczių nei viens nenori skaityti, kad jam ir dovanai duodi, atsakydami, kad isz skaitymo jokios naudos nėra. Lenkisz ki laikraszcziai, tai da esą geri, bet skaityti lietuviszkus laikraszczius tai jokios naudos neatnesza. Vargas su tokiais žmonėmis, kadangi jie su savo nežinia ir kvailumu visur pasirodo, teip kad jų visi neužkenczia. *Jonas Tumosa.*

Homestead, Pa. Galiu praneszti linksmą naujieną isz mus miesto, kad czionyksztė Carnegie Library perka daugelį lietuviszkaų knygu, kad ir

lietuviai užeidami turėtu, ką skaityti. Amerikos miestuose visur yra daug knygunų ir mažų ir didelių, bet szitas mus miesto, regisi, bus pirmas, kuris ir lietuviszkas knygas pasirupino. Rods mes dirbome apie tai trys metai ir tik dabar pasisekė czionai ir lietuviszkom knygomis rasti vietą. Tuomi tarpu mes esame parinkę isz „Vienybės“ krautuves knygu už \$12,00, nuo p. Baczkauzsko už \$14,00, nuo p. Olszevskio už \$9,00 ir nuo kun. Miluko už \$14,00.

Petras Kazuczonis.

Waterbury, Conn. Nedėlioje, 18 d. Lapkriczio, susitvėrė nauja draugystė, po vardu „Lietuvos Sunų“. Priesz du metu buvo po tokiu pat vardu blaivystės draugystė, kuri vienok neilgai trukus pakriko. Sudėtų pinigų liko apie \$80,00, tai dabar nekurie seni blaivininkai buvo norėję atgaivinti senąją blaivystės draugystę, bet pritarėjų esant labai mažai, pagal didumą balsų tapo sutaisyta visai kitoki įstatymai. Draugystė bus visai laisva, draugai įsitaisys tam tikras drabužius (uniformas), už likusius-gi senosios blaivininkų draugystės pinigus iszleisti kokią moksliszkaų knygelę (geriaus tuos pinigus pavest „T. M. D.“, nes toji iszleidinėjimu knygu užsiima, o tą patį darbą-dirbant isz vien daugiau galima atlikti, negu pavienių). Naujoji draugystė stengsis mokintis muzikos, nes tokis užsiėmimas ir lavinimasi yra mums naudingas ir reikalingas. Draugystė bus, zinoma, pagelbinė ir tuom tarpu įstojimas yra tiktai \$1,00; priima ne senesnius kaip 40 m. senumo; ant pradzių prisiraszė 24 sanariai. Garbė užtai p. K. K. kaip jos užmanytoju. Lai gyvuoja Lietuvos Sunus! Lai gyvuoja laisvė! *Vietinis.*

Bayonne City, N. J. 5 d.

Lapkričio ezion buvo susirinkimas, kur lietuvių buvo susirinkę apie 100. Asz kalbėjau pirmiausiai apie socializmą, kad susirinkusius arčiaus supažindinti, teip-gi bandžiau placziau parodyti mierius socialistiskos darbininkų partijos Suv. Valstijoje, nurodant ant daugelio skriaudų ir neteisigumų, bėgyje paskutinių 10 metų.

P. Prankeviczius kalbėjo apie nekuriuos dalykus isz senovės, kaip Saliamono iszmintį, apie Jagėlos susikergimą su lenkais ir galiaus užbaigė savo kalbą ant konservatizmo.

Ant pabaigos kalbėjo p. Boczkus, aiszkindamas mūsų tautiskus reikalus, užsimindamas teip gi apie kankintinius už lietuystę, kaip jie vargsta isztremti į siaurinę Maskoliją arba į Siberiją ir baigdamas užmanė susirinkusiems paaukauti po kiek ant kankintinių, kur tapo surinkta — 42 ct.

Teip-gi reikia pasakyti, kad ezion kalbant su daugeliu airių ir kitų, dauguma sako, kad per kitus rinkimus balsuose už socialistus, kadangi, anot jų, jeigu Bryan'as dabar netaupo iszrinktas, tai teip, kaip po demokratų, o apar to, ezion kaip ir visur apygardėse didelių miestų, esant smarkių agitatorių, socializmas yra platinamas isz visų pajėgų, ir jis, kaip galima visur patėmyti, randa įritarimą žmonėse.

J. Szpakauckas.

Fitchburg, Mass. Kaip kožname kampe Suv. Valstijų, teip ir sziamė mieste, lietuviai dauginasi, kadangi nedaugias kaip metai, kaip ezion pirmas lietuvis apsigyveno, o szian dien jau yra 15 ypatų, isz kurių dvi vedusiės. Dirbtuvių yra visokių ir nuo seniaus apsigyvenusieji lietuviai turi neprastus darbus, bet szviežiai atvažiavusiam darbą gauti yra sunkias. Galima pasitikėti, kad skaitlius lietuvių vis di-

dinsis, nes miestas yra labai dailus ir nepasmirdęs, kaip kiti aplinkiniai. Dirbantieji ezion lietuviai sako, kad nesant lenkų, ir kitų tokių, da nieks neiszmokino bosus kyšius imti. Teipgi darbo jieszkantiems nereikia mindžikauti ir stipti už vartų, kaip tai kitur yra, kol kas nors iszėjės pasakys, kad nereikia; ezion įeini į rasztinyczią ir tau pasako ar reikia nors vieno darbininko ar ne.

Tarp lietuvių ezion da visai nėra jokios organizacijos, nor daugumas priguli prie kokių nors draugyszių kitose vietose isz kur jie yra persikėlę, bet turime viltį, kad veikia ir mes pradėsime ką nors veikti.

J. Smoleitis.

„Mother Jones”.

Amerikoje yra tik viena „Mother (motina) Jones”. Clara Barton*) turi savo užsiėmimą mielaszi/dystės, Susan Anthony darbuojasi už moterių tiesas, Mother Jones turi savo „vaikus darbininkus” didelią kantrią armiją, kuri dirba, prakaituoja ir kenczia, — ir ji dirba isz visų pastangų jei kur nors galima kiek dėl žmonių nuveikti.

Toji didelė minia, — kuriai ji yra motina, — didelė, dirbancioji, nerami minia, isz sisklaidžiusi po visą szalį, dirbancioji kaip ant pavirsziaus zemės, teip ir po žeme, knibzdancioji ir prakaituojancioji dirbtuvėse. Labai retai kad kuriai nors daliai tos miuios iszalkis nežiurėtu į akis ir kad ji nereikalautu pagelbos motinos. Tada ir yra laikas, kada Mother Jones pasirodo. Ji tapo pavadinata praneszėja audros pramonėje. Jos pasirodymas kur nors yra zinia tiems, kurie pralobsta isznauddodami kitus, pasielgti szvel-

*) Clara Barton yra virszininkė drangystės Raudonojo Kryžiaus Amerikoje, gelbėjimui suzeistų ant karės lauko.

niaus ir jeigu jie nepaiso to persergėjimo, tuomi arsziaus yra dėl jų paczių, o geriaus susiorganizavusiems darbininkams.

Mother Jones yra pasekmingiausia organizatorka ir palai-kytoja straiškų szioj' szalyje, dėdama visas savo pastangas, kad pakilės straikas užsibaigtų kuomi geriausiai. Tai yra priezastis, kodėl ji yra apygardėse kietųjų anglių. Tai yra priezastis kodėl angliakasiai turėjo viltį laimėti. Tai yra priezastis kodėl angliakasyklų savininkai mini jos vardą su prakeiksmu.

Kaip ji tą viską atlieka? Per didžiausią isz visų galybių, per galybę meilės. Ji myli „vaikus” — ar jie butu lenkai ar slovakai, airiai ar amerikoniai — ir ji mokina juos mylėti ją. Eilės darbininkų laikosi tvirtai jos rodų, o jos tikri iszvedimai atlieka reikalą.

Ne viens gali mislyti, kad ji yra phiziskai tvirtai subudavota, turi smarkų balsą; kad ji patraukia minias dauge su savim savo gaivumu; arba kad ji yra apdovanota jaunyste ir gražumu ir paslapta dvasiszka įtekme Orleano Mergelės. Bet ne, Mother Jones neturi nei vieną isz szitų ypatybių, perstatanczių moteris esancias vadovais vyrų. Jo phiziszka budavonė yra silpna. Tiesa, ji turi sa-vyje daug gyvybės, bet, žiurint ant jos, nei vienas nenorės tikėti tam, jeigu jis nėra matęs ją kalbant, kada ji užsidega visa.

Ji nėra jauna ir visai neturi virszprigimtinio įkvėpimo Orleano Mergelės, jos protiskos pajėgos yra isz praktiskos patyrimo ir ji su panieka žiuri ant tų tikejimiszkų mokinimų, kurie velija žmonėms užsiganedinti tuomi likimu, kuriems esąs dangus skyręs. Teip-gi ji nėra amžiuje, kada jos lytis turi daugiasiai galybės. Motina isz vardo, galėtu greicziaus jau mocziute buti.

Jos nuoszirdus veidas rodo žymes senatvės, ant jos galvos balti plaukai.

Jos pilkose airiszkose akise galima matyt galybę. Susivienyjus joje yra dvasia Gallų ir Keltų. Jos mocziutė paėjo isz Wallijos, o tėvukas airis, jų-gi sunus, jos tėvas, buvo vienu isz Airijos tėvynainių, kuris turėjo bėgti į szitą szalį su preke paskirta už jo galvą ir apsistojęs Kanadoje apsigyveno netolimais nuo namo parlamento Ottavoje.

Kanadoje jis rado laisvę, kurios teip geidė. Jis atkreipė savo atydą ant pagerinimo savo buvio ir ant suteikimo apszvietimo savo szeimynai. Jo duktė Mary pastojo protiszku ziedu namuose. Kada ji paaugo, tapo mokintoja prie pradinės mokyklos Kanadoje ir jai teko mokinti daugelyje vietų, kol galiaus neat-sirado rybose Suv. Valstijų. Begyvenant yvairiose valstijose Naujosios Anglijos, ji mokino publiszkose mokyklose ir privatiszkuose namuose.

Valstijoje Maine ji susitiko su vyru, vardu Jones, kuris jai labjausiai patiko ir su kuriu mi ji apsivedė.

Tame laike jos užsiėmimu buvo ne vien laikyti kalbas unijų darbininkams, bet jai parupo darbininkiskas klausimas abelnai. Tas faktas, kad vaikai nuo szeszių iki de-szimts metų dirbo Lewiston'o, ir Fall River dirbtuvėse, sukėlė jos piktumą. Kartą ji raszė savo senam tėvui, kad varguoliai ezionai Amerikoje yra isznaudojami ir kaneveikiame, kaip ir senojoj Airijoje.

Persikelus į pietus, paskui į vakarus drauge su savo vyru, jai tuomet labai parupo pirmosios imtynės didelės ir garsingos savo laike darbininkiskos organizacijos Ricierių Darbo (Knights of Labor). Jos vyras ragindavęs ją tyrinėti statistiskas zinias kas link darbo ir darbininkų pa-

dėjimo yvairiose valstijose.

Kuomet kitos mcters rinkdavosi kur į moterių kliubus, kad vesti diskusijas apie Shakespear'ą, ji laikydavo prakalbas strytkarių konduktoriams Chicagoje ir anglekasiams Hazletone arba dirbtuvėse prakaituojančioms merginoms Fall River, Mass., aiszkindama jiems, kad tai yra jų prideryste straikuoti ir priversti darbdavius mokėti jiems tokias mokestis, kokių jie yra verti.

Didysis angliakasių straikas 1891 metuose atkreipė visuomenės akis ant jos, nors ir pirmiausia buvo užėmus žymią vietą tokiuose pat atsitikimuose keravijant ir palaikant darbininkus. Bėgyje didžiojo geležinkelių darbininkų straiko, ji daug prisidėjo prie vedimo reikalų, jos stiprus moteriszkas balsas daugelyje vietų bu davo girdėti, jos balta galva tankiai budavo matyti daugelyje vietų, kur tik buvo laukiama pavojaus ar sumisizimo.

1898 angliakasiai iz Arnott, galima sakyti, visiszkai buvo pergalėti ir savininkai rengėsi pataikyti straikieriams tokias sanlygas, kokios jiems patiko, kaip vieną vakarą viena sav, sena moteriszkė pribuvo į miestą.

Atvaziavus ji tuojaus nuėjo į vietą susirinkimo straikierių ir sustabdė vadovus, kurie jau sznekejosi apie pasidavimą. Ji laikė prakalbą, kuri sukėlė didelį užsidegimą ir nuosizrdų pritarimą tarp visų reikalams darbininkų. Ji suorganizavo moteris ir vaikus ir tarp jų sukėlė geismą remti straiką iki neiszlosz.

Kaip ji tą viską galėjo atlikti, vargiai kas galės tą apipasakoti, bet per devynis mėnesius ji laikė straikierius kruvoje, maitino renkant aukas ir pagelbą visur, ką iz patyrimo ji geriausiai atlikti pataiko. Gale to straiko kasyklų savininkai tiek turėjo pra-

kiszę kad rodėsi, jogiai kiti visai nuygyvęs, ir dabar ji, izz eilės padavė jiems sanlygas, kurias jie priėmė, džiaugdami, kad tik straikas užsibaigia.

Mother Jones turi meilų veidą, szviežią kaip rozė, ne žiurint ant raukszių, kurių kas kart ant jo daugiau atsizranda. Jos pilkos akys yra asztrios ir tarsi perdėm permato. Jos visai balti plaukai priduoja daug meilumo jos veidui.

Elktone, Marylando valstijoje, Gegužio mėn. ji paėmė į savo rankas vedimą straiko, kada jau tas kriko ir buvo laikomas pralosztu. Trum-pame laike ji pakreipė visus dalykus kitaip ir izzgelbėjo visą reikalą. 3 d. Berželio ji kalbėjo 3,000 angliakasių Braddock parke, Frostburge, o ant rytojus buvo tarpe neramias minios, kad užvesti tvarką ir gelbėti reikalą, kadangi nesuprantantieji savo reikalų ardė viską ir kėlė nesutikimą. Ji sudrutino visus ir tą pat vakarą 3,000 jų paklusniaiėjo jos vedami.

Dabar kietose anglise ji turi pilnas rankas darbo. Ji yra viena izz įtekmingiausių straikierių vadovų. Kasyklų savininkai nenorėtu pripažinti jos kaipo vadovu viso atsitiki mo, bet yra priversti, tai padaryti, kadangi tik per ją gali susineszti su darbininkais. Jos izzkalbus parodymas skriaudų, kokias kenzia angliakasiai, pritraukė daug naujų sanarių prie unijos „Susivienijusių Angliakasių Amerikoje“. (United Mine Workers of America).

„Mes norime, kad įstatymai valstijos butu pildomi“, – sakė ji „World'o“ reporteriui, – „2,240 svarų tai yra czionais įstatymiszka tona, kasyklų savininkai priverzcia angliakasius izzleisti 3,300 į toną. Tai yra tik viena izz daugelio skriaudų. Mes ketiname dirb-

ti toliaus, kad laipsniszkai biskis po biskiui izzkovoti kasyklų darbininkams geresnes sanlygas gyvenimo.

„Paskui kompanijų sztorai yra kitas blogas dalykas. Jei-gu jus esate priversti pirkti visokius pirkinius nuo žmogaus ant kurio jus dirbate, jus pas-tojate kuone jo vergu.

„Asz reikalauju kad patys žmonės valdytu visus monopolius. Tada varguolis turės progą apsiszviesti ir lavintiesi teip lygiai, kaip ir turtingas“.

Mother Jones yra gabi ir apszviesta moteriszkė. Daug skaitydama apie negerumus tarp dirbanczių žmonių ji pradėjo kalbėti į juos, užsiimti jų reikalais, tyrinėti darbininkiszką klausimą placziaus.

Nieks geriaus negalės perliudinti žmonių, perleidusių savo amžį tamsumose kasyklų, kaip jos balsas ir mostelejimas rankos. Jie veda visur paskui save visų akis ir, rodosi, jie sėdėtu per dienas klausydami jos, jei tik ji nenustotu kalbėjusi.

Kam teko matyti Motiną Jones, laikanczią ant savo rankų sergantį kūdikį ir ramianczią ir linksmianczią jo motiną, kaip teko matyti „World'o“ reporteriui pereitą sanvaitę, tas tik tada supras, kokiū budu ji tiek turi įtekmės ant žmonių ir tokią galybę.

Iz „New York World“.

Czion galima pridurti, kad Mother Jones yra pasekmin-giausia platintoja socializmo tarp susiorganizavusių į unijas darbininkų.

Ar galima kaltint nemokintą?

Ant praėjusio XV Susiv. seimo buvo niekinami ir pa-juokiami nemokintieji, ypatingai nuo kun. Miluko ir Pautieniaus. Pajuokimas radosi dėlto, kad nuo dviejų kuopų nepatilpo korespondencijos „Tėvynėje“ dėl negero

paraszymo. Pagal kunigų teoriją nemokintas yra nieko nevertas, nors tokio nuomonė yra kartais kiltespe už tulo kunigo. Nemokintas turi tik dirbt kaip jautis, ne murmet, nei žiurėti kas jo trusą suglemzia, o priesz mokintą, ypatingai kunigą, nusiimt kepurę, palenkt galvą su nusižeminimu ir paksztertį rankovę, nežiurint ant to, kad toks kunigas yra nukniaukęs parapiją ant \$60,000, tai bažnyczią pardavęs, tai moteris spaviedojąs zakristijoje, kur paskui tos „grieszninkės“ turi pasvyskupą vaziuot skūstis ir tt. Vienok czion eina klausimas apie mokslą ir kaip pasiikó mokintu? Ar tokiu užgimė jau? ar dirbdams ukės darbus izszimokino? ar kiti anuos darbus už besimokinančius nudirba? Visi sutiks ant paskutinio. Jeigu mokinosi, tai negalėjo ukės darbų atlikt, jei dirbo ukės darbus, tai neturėjo kada mokintis ir už tai negalima tokio kaltinti už nemokslumą, nes tankiai tokio „nemokinto“ trusas buvo labai sugadus dabar „mokin-tam“ esant, be kurio mokintasis butu likęs lygiai aklu. Czion tinka prilyginimas, kur paaugęs gegužiukas, kielės izzperėtas, užkapoja savo penėtoją ir perėtoją. Ar izztkirujų mokslas izznaikina etiką ir pastato tokį „mokintą“ ant izzjuokimo ir pazeminimo? Tur but tik kunigus to izzmokina. Kun. Pautienius, kaipo didei mokintas, izztarė ant seimo szitokį komplimentą: „Privaziavo snarglių, kurie tik lermą kelia“ ir kuriam tik atsiradus kilo lermas. Taigi tasai jo izzstartas komplimentas jam geriausiai ir tinka. Arba vėl kun. Miluko asabiszki ir privatiszki užgavimai, kaip p. Damijonaiczio korespondencija, „budizmas“ ir užsilaikymas laike dainavimo? Prastas ir visai niekai toks mokslas, kuris „mokintą“ pastato ant gė-

dos. Visi seimo delegatai džiaugėsi, 10 Spalio, pirm pietų, už ramiausį svarstymą reikalų, nes iki pietų nebuvo nei vieno kunigo, ir su pusdieniu tapo daugiau atlikta, negu per dieną, kada buvo kunigai ir kėlė lermą. Nemokintieji mat moka ramiaus užsilaikyti ir neteip palaidai kalbėti, kaip mokintieji. Rodosi mokslas turētu apdailinti žmogų, o ne padaryti jo visai neaptaszytu. Bet jeigu atsimysime kunigų komplimentus iš sakyklų skelbiamus, kur jų visi klauso ir nesipriesina, tai nesidivysime, kad kunigai su lygia intencija ir ant seimo elgėsi, na, ir kaip nebus trukszingas seimas? Taigi mokslas ne visiems naudingas ir jeigu jis žmogaus neapdailina nei etikoje, tai jis yra niekai — bet tik kunigiskas mokslas.

XV Susiv. seimo delegatas, nemokintas. *J. S. Pruselaitis.*

KARĖ.

(Iš prancuziskos kalbos surinko ir perguldė S. Mal...kis.)
Graikų filozofija ir karė.

....Skamandro upė duoda smarkiam Akillui daugiau žmoniską pamokslą: „Akillai, tu esi drąsuoliu, bet tu žudai žmones baisingai“. 1) Vienok, kraugeris muszyje, graikas neturi neapykantos dėl sugauto suiminio, ir jei tas užmoka iszmokestį, pastoja svečiu — „svečiu įveiktu per durtuvą“. 2) Teipgi matom nuomones kaslink karės, isztartas per graikų mislinczius palaiptiui persimainant ir pastojant platesnėms. Aristoteles garsina, kad „drąsytė nėra lemta įgyti mums auksą“. 3) Pagal Tukudidį karė reikalanga tik apginimui kuno, kada žmogus turi pasirinkimą ar pasiduoti svetimžemių jungiui ar mėginti laimę. 4) Aristoteles raszo teipogi, kad reikia mokintis karės amatą, ne, idant

verginti, bet kad nepastoti pavergtu 5), kad „galas ir mieris karės yra tyla, kaip darbo užbaiga yra atsilsis“ 6).

Bet filozofai kyła dar augszčiau lyg jausmui visai žmogiszkam. Pats Aristoteles pasakė szelpdams mažai vertą ypata: „tai ne dėl jo, tai dėl žmogaus“ 7). Cinikų 8) iszkala priėjo net prie niekinimo tėvynės. Diogenes didžiavosi neturįs niekur tiesų ukėsystės. Krates sakė, jo tėvynė esanti panieka nuomonių kitų, „jo žmogus esąs ukėsu visatos“ 9). Sokrates teipogi apgarsino save ukėsu viso svieto 10). Bet Stoikų 11) iszkala tiktai nusi kratė galutinai patrijotiszko egoizmo graiko-lotyņų senovės. Pagal Epiktētą visi žmonės tur Dievą už tėvą ir dėl to yra broliais 12). Zenonas matė visuose žmonėse draug-ukėsus, sąnarius ne tik vienos valstijos, bet vienos giminės, vienos gėtės 13).

Visas szis darbas filozofų mislies permainė gale galo graikų nuomones, nuomones mislinczių suprantama. Savopamatuose dorybės, paprastinose tēmose 14) disputų 15), filozofai priėjo net lyg iszdavimui tokių isztarimų kaip szitas: „žmonija paklausius balso iszmingojo, supras kad ji nėra nieko daranti kaip tiktai kareivius“ 16). Mislis paprastinų žmonių neturėjo šupratimą tokio augszto mierio, bet filozofija tautos ar rasos parodo tiktai iszlankstymą, isztarimą idėjų, palinkimų esingai gyvuojanczių minių iszmanyme. Raszliava graikų filozofijos yra pirma, kuri yra isztarus tokius placzius jausmus, visai nesulygintinus su geidulju, su karės jausmu, kurį mes randam daugiau ar mažiau stiprių ir smarkiu, bet vis gyvu visoje veislėj žmonių. — (Ch. Letourneau — La Guerre dans les diverses races humaines pp. 439-440).

1) Ilijada. XXI.

2) Pluarkas. Graikiszki klausimai

XVII.

3) Politika kn. I pargl. III § 20.

4) Tukudidjis — Peloponėso karė II, § 61.

5) Politika kn. VII § 14.

6) Ten pat § 15.

7) E. Havet. Hellenisme p. 282.

8) Cinikai — filozofų iszkala, — kurie mokino, kad žmogus tur rupintis tik apie dorybę ir dvasę, o ne tarnauti kunui. Žmonės pravadino juos Cinikais — tai yra Szuniniais, Szunifilozofais.

9) Fustel de Coulanges — La Cité antique p. 434.

10) Lecky. Hist. of European morals I. p. 229.

11) Stoikai — filozofų iszkala Atėnuose, — kurie mokino apie reikalingumą pirmiausiai iszdirbti pabudį, pastoti stipriais dvasėje.

12) Friedlander, t. IV. p. 441.

13) Fustel de Coulanges—La Cité antique p. 434.

14) Tėma — uždėjimas, padėjimas sznektose, knygoje ar ginczuose sznektose dėl pav. apie teisybę ar apie laisvę — teisybė ir laisvė yra t e m o s .

15) Disputas — ginczas apie kokį nors klausimą.

16) E. Havet, Hellenisme p. 285.

K a m r e i k a l i n g a
a r m i j a .

.... Pareiga yra tokiu budu įkalama į szituos žmones. Dienose, kada jie pasilieka kazarėje, yra isznekama jiems apie tėvynės iszvadavimą, kurios buk sargais jie esą ir apie kaimynų valstijas, kurių garbės godulystė grumoja szalia, o vakare jie yra siuncziami į susitikimą su tikrais neprieteliais, su žmonėmis. Jie gal dar su kilti ir reikia užbėgti jų laukiamam užpuolimui ir jų smarkiam budui atsikerszinimo. Koks tai puikus iszmislas, pasaka apie svetimą prieszą, amžiną neprietelį! Tas paremia isz dalies mūsų didzturczius. Pasidėkavojant tai melagystei jie įstengia sukelti vieną partiją darbininkų priesz kitą, tokiu budu, kad kokia iszeiga naminės karės ne butu, vieni tik varguoliai panesza nasztą ir kenczia pasekmes. Tokiu budu visos pastangos moralistų 1), filozofų 2) ir samdomų is-

torikų susirenka, idant sustiprinti tą melagystę, apdabinti ją. Mokslainių mokytojai skelbia szitą mokslą ir varguoliai isz tikro tiki, kad jie gina savo triobās, nors jų nieks nenori užgrėbti ir gaudami almužną, gina savo tiesą numirti badu.

Bernard Lazare.

(Les Porteurs de torches p. 98.)

1) Moralistas — žmogus, kurs mokina kitus kaip gyventi doriai.

2) Filozofas — mylėtojas zinovystės, tyrinėtojas, pradzios linkmės ir mierio dalykų ar mokslų, ar nuomonių.

Naujos knygos.

Juokų knygelė. Surinko J. K. Shenandoah, Pa. V. J. Stagaro & Co. spaustuvėje. 1900. Puslapių 95.

Tai yra nemenkas rinkius anekdotų, kuris ne vienam bus labai sugadu turėti, kad prie kitų rasztų, pasiskaityti szį tą juokingo ir nusilfksminti. Kožnas juk reikalauja, kad skaitant rimtesnės įtalpos knygas, tarpais kuomi nors lengvesniu savo protą prablaivinti, o ant to prirodyjame szitą knygelę. Ji yra tinkama pasiskaityti susirenkant į kuopelės, kur linksmai galima vakarą perleisti, beskaitant „juokus“. Galima pasitikėti, kad ji placziai tarp lietuvių pasiplatins ir butu velytina, kad ji rastusi pas kiekvieną lietuvi, nes kožnas džiaugsis ją turėdamas.

Apie turtų iszdirbimą. Paraszė Schram. Vertė S. M. Chicagoje, Ill. Kasztais ir spauda „Lietuvos“ 1900. Puslapių 139.

Mūsų raszliavoje turime, rods, keletą knygelijų pajudinanczių politiszškai ekonomiszkus klausimus, bet tai vis mažos, vos supazindinanczios su pirmpradiniais klausimais. Kuris norėjo nuodugniau susipazinti su socializmu ar politiszka ekonomija, turėjo kreiptiesi prie rasztų kitose kalbose.

Szitoje knygoje apie turtų išsidirbimą ar pasidarymą yra placziaus iszguldyta, placziaus mokinama socijalizkos ekonomijos ir ji užtvers dikta spragą mūsų literaturoje. Kuriems rupi draugijiskai — ekonomizski klausimai, tikime, tie bandys arcziaus su szitaja knyga susipažinti ir pasinaudoti isz jos. Bet kurie menkai yra susipažinę su socijalizmu, velytume pirmiau perskaityti keletą kitų, iszaiskiančių pirmpradinius klausimus, kadangi szitoje knygoje radę ant syk giliaus ir nuosekliaus iszaiszkinta tuos klausimus, daugelį dalykų kitas gali visai prieszingai suprasti, kaip paveizdan apie nereikalingumą pinigų ir tolygius klausimus.

Žinyčia. Apszviestesniųjų lietuvių laikrasztis, iszeinas neapribotame laike. No 2 Tilžėje 1900 m. Kasztu „Tėvynės Sargo“. Puslapių 96.

Iszleidžiant pirmą No „Žinyčios“ pagarsinta tapo, kad tai busę „kvartaliniis laikrasztis“, bet tai pas baigiasi ir vos antras numeris pasirodė. Pagal turinį sziaame numeryje yra patilpę: „Kas tai yra civilizacija“? Dr. J. Basanavicziaus „Apie lietuviszką Trakų tautystę“. Toliaus „Szis-tas apie Langobardus bei Hunnus“, „Apie lietuviszkias pravardes“, „Trumpa Kauno bažnyčių istorija“, „Litvanica“ (kritika nekurių knygu), „Mūsų dirvonai“ (bėgantieji klausimai). Kuonė treczią dalį užima visokios eilės.

Isz visur.

Maskolijos szventasis sindas arba Pobiedonoscevas paliepė visiems be skyriaus kunigams savo bažnyčiose atlaikyti dievmaldystes, kad pasveiktu caras.

Poznaniaus arcivyskupas von Stablevski papuolė į vo-

kiečių nemalonę už raginimą lenkų rinkti lenką seiman pasiuntiniu. Kad vėl prisigerinti vokiečiams, arcivyskupas paliepė savo kunigams Dievui padėkavoti už iszgelbėjimą ciesaiaus nuo kvailos bobos peilio. Vokiečiai vienok tos Dievui padėkavonės nepriėmė ir sako, kad Poznaniaus arcivyskupu lenkas daugiaus nebusęs.

Popiezius paliepė visiems Amerikos katalikams pasimelsti, kad Dievas duotu dvasę szventą McKinley, tur but dėl to, kad isz laisvos szalies padarytu despotizską.

Prancuzijoi, mieste Lyon, sustraikavo strytkarių darbininkai. Gyventojai simpatizuodami straikieriams, gaudo dirbanczius ir maudo upėje.

Isz Odesos norėjo su valezia juodjūreimis pabėgti 38 turkai. Ant jurių nakczia juos užtiko audra, apvirto laivas, ir visi prigėrė. Iszsigelbėjo tik viens iszikibės į stiebę, su kuriuo jį bangos iszmetė ant kranto.

Romoje, tapo suaresztavotas seimo pasiuntinys Palizzolo, ant kurio puolė pažvalga, buk jis nužudęs miesto Palermo burmistrą, kuris buvo užtikęs mafistų lizdą.

Kievos policija užgynė teatrų aktorkoms laike perstatymų, ypatingai szokikėms balety, neszioti per trumpus rubus ir pertraukose sznekėtis su ap lankytojais teatrų. Tokiu budu aktorkos turės isitaisyti ilgesnius anderokus.

Popiezius turi visokių daiktų isz czysto aukso padarytų, ir padovanotų nuo visokių karalių ir magnatų, net 30 tonų, kurių vertumas skaitosi ant \$25,000,000.

Mieste Darmstad, Vokietijoi, benugriaujant vieną namą, griuvo viena siėna ir užmuszė 12 darbininkų.

Londonė yra visuose beprot-namiuose 21,393 beprocziai. 12,082 moters ir 9,311 vyrų, kurių visų penkta dalis gavo sumaiszymą proto isz girtybės. Moterių beproczių nuo girtybės buvo du kart daugiaus negu vyrų. 1899 metuose isz proto iszėjo: 81 rasztininkų (pirklių rasztinyczio), 42 rubsiuviai, 41 vežėjas, 38 kurpsiuviai ir 35 teplioriai. Moterių isz proto iszėjusių buvo: 543 vedusios, 424 tarnaitės, 16 skalbėjos, 81 siuvėjos, 67 mezgėjos, 39 pramanytojos mādų, 43 raszėjos, 38 auklės ir 40 mokintojų.

Italijoi, mieste Perugija, policija pagavo kunigą Don Bartolomeo, jo zakristijoną, vieną klieriką ir keletą pirklių, kurie metų metus laupė bažnyčias. Kunigas lankydamasis kitose bažnyčiose isziurėdavo visokius brangius daiktus, kur jie stovi, kaip pakavoti. Kun. apie tai papasakodavo zakristijonui ir tas visados gerai pavogdavo. Kunigas buvo geru muzikantu ir tankiai eidavo ant vargonų grajyti kitose bažnyčiose, kur per gaudimą vargonų nebudavo girdėti, kaip zakristijonas trusdavosi apie brangius papuoszimus altorių. Kartais kun. vėl klausydavo iszpažinties vakarais, o zakristijonas liubėsi apie laupymą. Kunigas gavo 9 o zakristijonas 8 metus, sunkaus kalėjimo.

Hrubieszove, Liublyno gub. žydelis Siptik, daktaras, pjau davo vaikinams pirsztus deszinės rankos už 25 rublius, kad jiems nereiktu eiti kariaunon. Vienam bepjaujant tasai pradėjo baisiai rėkti ir teip užėjo kaimynai, kurie apie tokią operaciją praneszė policijai. Žydelis gavo metus kalėjimo, o vaikas 4 mėnesius.

Paryžiuje daktarai Tusier ir Halion mėgino atgaivinti lignonį, kuris buvo 4 dienoms nu-

miręs nuo nepasekmingos operacijos. Atgaivinimas pramanytu budu atsikvėpimo nepasisekė. Daktarai tada atsargiai pakėlė krutinę ir pradėjo judinti szirdį bei plauczius. Lavonas pradėjo kvėpuoti, atidarė akis ir net pažino savo daktarą. Po užsiuvimo skylės, kvėpavimas tapo silpnesniu kas kartas ir ligonis numirė isz tikrųjų. Tyrinėjimas lavono parodė, kad gyvasties nebuvo galima užlaikyti dėl sustingimo vienos dalies szirdies.

Paryžiuje, prof. Bourneville, ant susirinkimo higienizkos draugystės skaitė praneszimą apie įtekmę girtuoklystės per einanczią nuo tėvų ant vaikų. Prof. Bourneville budamas priveizėtoju lignonbuczio Bicetre, isz praktikos iszrodė, kad girtuoklių tėvų vaikai yra plonprocziai, nusilpę, epileptizski, nervizski, nenormalizski, nesuaugę kaip reik. Ant 1000 vaikų, kurie buvo paduoti į lignonbutį dėl visokių negalių, 791 buvo tokių lignonų, kurių tėvai buvo girtuokliai arba gėrė vidutiniai — tik tai 209 vaikai buvo lignonbutyje, kurių tėvai buvo negirtuokliai. Girtuoklystė mat padaro net 8 lignonius, deszimtyje. Ir teip už tėvų kaltes turi kentėti nieko nekalti, nelaimingi vaikai.

Ką turi žinoti darbininkai?

(Pagal „Svoboda“.)

(Tąsa.)

Kas tai per baidyklė? Daugelis žmonių nesuprasdami, ar geriau sakant nenorėdami supprasti, kas yra socijalistų partija, baido socijalistais nežinėjus, kad butent toji partija susideda isz paleistuvių, valkatų, bedievių ir t.t.

Kurie perskaitė su atyda, ką iki sziol paraszėme, galėjo persiliudyti, kad socijalizmas nėra kokia tai baidyklė. Socijalistas yra tas, kuris darbininką

ar kaimietį skaito lygiu žmogum ir nori jį apszviesti, socialistas, kuris pakelia balsą priešais visokias skriaudas. Tuomi tarpū tuli, ypacz kurie mazai zinodami, daug nori pasakoti, skelbia, kad butent, ideja socializmo yra: „kas tavo tai ir mano, o kas mano tai ne tavo“. Prieszingai patys skelbtojai teip elgiasi, kitiems savo kaltes primesdami, juk prie sziandienio surėdymo yra anot patarlės: „pirmiau suvalgykime tavo, o paskui kožnas savo“. Socializmas nori tokius dalykus praszalinti, panaikinti, praplatinti daugiaus savitarpinės meilės, kad visiems isz draugės apie savę ir savo reikalus rupintiesi.

Zodis socializmas paeina nuo lotyniszko žodžio „socialis“, kuris reiszkia — draugiszkas, draugijiszkas. Socialistų partija mokina, kad ant szios pasaulės buvo visokeriopų surėdymų ir blogesni budavo praszalinami, kad duoti vietą geresniems. Dabar, socialistai mokina, kad praszalinti skurdą alinimą ir visokius neteisingumus, reikia užvesti kitokį surėdymą, o kuris įvyks tik tada, kaip visokios maszinos, dirbtuvės, kasyklos ir žemė prigulės visai žmonijai, dirbantiems žmonėms, o nebus savasczia pavienių ypatų, kaip dabar. Tokis budas valdymo visko isz draugės (kolektyviszškai) vadinasi socialis-tiszkus surėdymu, o žmonės, kurie teip mokina ir nori tokį redą užvesti — socialistais. Socialistai pirmi pradėjo organizuoti darbininkus, kad juos iszgelbėti isz teip apgailėtino padėjimo ir kada turtai ir įrankiai darbo prigulės visai žmonijai, tai žmonija ir vieszpataus pati ant savęs, o ne keletas pavienių, kaip dabar.

Ar toks socialistiszkas surėdymas greit užstos ir ar viskas teip bus surėdyta kaip mums sako socialistai ar da ir

praktiszkiaus, isz anksto negalima pasakyti. Mokslincziai nurodo mums vienok, kad sziandieninis surėdymas yra niekai ir kad jis turi buti permaintytas ant geresnio. Jeigu teip, tai mes turime pažinti tokius žmones ir jų reikalavimus, nės jei tokis surėdymas turi ateiti, tai jis ateis, kad mes prie to ir neprisidėtume. Pasaulėje viskas ejo pirmyn ir dabar eina, nors lietuviai nei kiek neprisidėjo, nepasidarbovo. Socialistai organizuoja darbininkus ir rodo jiems kelią, kuriuom eidami galėtu pagerinti likimą darbininkiszkos luomos, o kadangi mes lietuviai, czionai Amerikoje, esame vien tik darbininkai ir pradame susidurti su susiorganizavusiais darbininkais, kitų tautų tarp kurių socialistai žymiai darbuojasi, taigi ir mums vertėtu tą visą reikalą arcziaus pažinti.

Ar reikia maisztų? Kad tokį naują surėdymą užvesti, tai tuli sanprotauja, kad turis buti persimainymas, kruvinas maisztas — kova (revoliucija). Ne. Socialistai aiszkina mums, kad kaip greit darbininkai daisygaus prie politiszkos valdzios tai paims dirbtuves, maszinas, kasyklas, girias, ganyklas, žemės plotus, gelezinkelius ir t.t. po savo valdzia, jų savininkams tikrai atlyginant. Jau ir dabar Europoje gelezinkeliai, telegrafai, telefonai, pirklystė nekuriomis produktais, yra savasczia valstijos, o ne pavienių ypatų, arba kompanijų, kaip czionai Amerikoje. Tai yra žingsnis link tokio surėdymo, kur toki dalykai butu savasczia visų ir pelnas eitu ant naudos visų, o ne ant naudos keletos dykaduonių, kurie surinktų turtus, alinant kitus, iszmėto begaszlaudami.

Socialistai nori atimti žemę, įrankius ir prietaisus net ir paczias! Teip rėkia tuli, ypacz kuriems sziandien labai gerai ir kurie jokių permainų

ir pagerinimų nenori. Bet kiekvienas gali matyti, kad teip nėra ir darbininkai gali tik juoktiesi tokias kalbas girdėdami. Socialistai nenori atimti nuo kaimieczio sklypą jo žemės arba darbininkus stumti į da didesnį vargą ir platinti isztvirkimą tarp jų. Jie tik nori kad žmonija — darbininkai savo turtus ir įrankius iszdarbystės valdytu patys, o ne keletas didelių kapitalistų. Ką galima atimti nuo kaimieczio, kuris ant sklypelio žemės vos iszėmaitina ir skursta tolyn, tankiai nezinodamas, kaip galą su galu sudurti, arba nuo darbininko, kuris sziandien skursta czion, o rytoj gal pareis kitur darbo jieszkoti. Prieszingai jie tik gali laukti pagerinimo savo buvio, kaip greit bus praszalinta daugelis neteisingumų ir mus reikalai kiteip surėdyti.

Socialistiszkas surėdymas panaikins vargus ir alinimą. Užstos gerovė visiems. Ir dabar darbininkai gyventų kur kas geriau, jeigu didesnę dalį jų uzdarbio nepasiglemztų sav kapitalistai. Prie socialistiszkos surėdymo nebus alinimo, nės visi dirbs dėl savęs, bet ne dėl keletos ypatų; nebus dykaduonių, ką maitinsis isz kitų darbo, nės kožnas turės kuomi nors užsinti ir jam pripuolanczia dalį truso aflikti. Maszinos ir visoki techniszki pagerinimai, su pagelba kurių kapitalistai teip alina darbininkus ir iszmėta nuo darbo prie socialistiszkos surėdymo, bus palengvinimu visiems, nės padės žmogui atlikti dalį jo darbo. Tada ne dėl to dirbs, kad keletas turėtu pelną, bet kad visiems butu gerai ir jie visko turėtu. Nebus nei piniguoczijų, nei vargszų, alintojų, nei alinamų; nebus dvarponių, kapitalistų ir t.t. Mokslincziai iszskaitė, kad jeigu sziandien visi suaugę ir tinkanti į darbą imtusi prie kokio nors naudingo užsiėmimo, tai reiktu dirbti tik po kelias valandas ant dienos,

kad parupinti visus reikalingus daiktus ir atlikti visokius reikalus visų žmonių pasaulėje, kad jie galėtu gyventi isztekliuje.

Lygybė ir laisvė visiems. Tai yra szauksmas socialistiszkos surėdymo. Lygybė — nės visi turės lygias tiesas ir priderystes. Jeigu Dievas sutvėrė žmogų, įkvėpė jam gyvastį, tai kiekvienas turi tas paczias tiesas gyventi, tas paczias tiesas priedalykų, kuriuos mums gamta suteikia, tas paczias tiesas gyventi žmoniszkai ir turėti naudą isz vaisių savo truso. Laisvė — nės kiekvienas bus ponu ant savęs. Saulė lygiai szvieczia visiems, taigi visus lygiai turi ir szildyti.

Kas tą atliks? Permainų sziandieninio surėdymo draugijos gali atlikti tik pati darbininkų luoma. Tas įvyks tada, kaip visi dirbantieji žmonės susiorganizuos ir stos, kaipo suprantanti savo reikalus luoma, ir didelė visoj pasaulėj politiszka partija. Sziandien valdanczioms luomoms, tai yra kapitalistams, pabirkantams, zemvaldziams ir t.t. yra labai gerai, nės jų rankose turtai ir valdzia, ir dėlto jie nenori jokių permainų.

Tik paczių susipratimas. Darbininkai turi pažinti savo padėjimą, suprasti priezastis jų pažėminimo ir pasirinkti kelią, kuiauomi eidami galėtu blogą nuo savęs praszalinti. Vienu žodziu turi turėti daugiaus susipratimo, tai yra suprasti reikalus darbininkiszkos luomos. Darbininkai, turėdami tuos paczius reikalus visur, turi su luoma kapitalistų atlikti imtynes, kurios, rods, jau yra prasidėję, o su jeis eis drauge kaimiecziai ir amatninkai, kadangi didysis kapitalas yra abelnu prieszu visų, visus lygiai slogina.

(Toliaus bus.)

Keksztu Simas.

(Tąsa.)

niaujant su Jonuku: emė palandino po pečka paziurėti, ar ten nededa vištos. Jonukas šėip-teip palindo, kad net jo knypkiai nusibraukė nuo brusločiuko, o reikia išlįsti laukan — negali. Vaikas lenda panevali: iškišo šėip-teip galvutę ir toliaus neina, traukia atgal — neina, nė į šian nė į ten, — kaip įkyliuota! Galvutę iškišęs iš papečkės paleido rėkti, kiek gali; mat, pradėjo vaiką imti baimė, ypačiai, kad kelis syk girdejo pasakojant, juog papečkėj gyvena velniukai — tai kur-gi nebijos ir nerėks? Ant riksmo subėgome visi, bandėme traukti arba stumt atgal, o čia nė į šian nė į ten... Teiriavomės, ką daryti. Ir galų gale reikėjo išpjauti skerspjuve pečkos rėmas ir tik tuomet persigandusį Jonuką ištraukėme iš papečkės: visas buvo pailsęs, sušilęs, šlapias, kaip peliukas. Paskui da ilgai su baine žiurė davo į papečkę, pakol neužsimiršo; pats kitiems pasakodavosi, kad jį velniukai laikę už kojų. O ar daug, mislyjot, pririnkdavo kiaušinių? Net gėda žmogui pasakyti! Renka kasdien, o atėjo sėreda, subata — tai išvirs kokią porą, tris ir viskas; skundžiasi, kad vištos blogai deda, visur mėto, nė negalinti surasti. Tai tikra teisybė; apie namus javai, patriobiais žolynai, paš malkinę laužas šakų; patvoryj' kruvos akmenų, po klėčia pilna įlandinių, ant tvartų palėpėse da daug šiaudų, kluone iki pakraikei sukrauta daugybė kulių ir daug — daug rasi visokių įlandinių, neprieinamų vietų, kur vištos slapčia pridėda daug kiaušinių. Žiurėk — beverčiant šiaudus nuo tvartų, tai ir užtiksi pilną guštą užperėtų ir vištos apleistų kiaušinių ir mesk tiesiog į mėšlyną; arba pamatysi — jau ritasi iš po palėpės laukan ir ant žemės pasidarius tikra pauzienė. Bemėžiant tvartus kas mėts po pamatais užtinki daugybę lukštų, kur šeškas išgėrė. Žolynuos arba kitar pašaliuose daug šunes surankioja, arba kiteip nueina ant niekų. Jeigu pasitai-ko javai panamėje, tai kas mėts randi keletą guštų supuvusių kiaušinių. O gospadinė vis guodžiasi, kad vištos mažai deda. Slapukai nuo balandžio iki vėlybam rudeniui nepaliauja radęsi: tik žiurėk — viena dešimtis vadžiojasi, kita

da daugiau, kita kokius šešis ar aštuonis, kita tik vienai vieną. Perskaityk po kelių dienų, tai ir nerasi keletos, tai tik pamatysi, kad iš dešimties likę tik vienas arba nė vieno, o su laiku išgaišta kone visi: tai šuo suėdė, tai šeškas išgaudė, tai vanagas nunešė, tai sratyne prigėrė arba per lytus sušalo, o kartais nė nežinia, kur dingo. O kiek pragaišties pasidaro su tais slapukais? Panamėje visus javus numina, daržoves nukuičia, o naudos nieko. Nebeto, gospadinė kas mėts keletą vištų apsileidžia ir prisiperina po kelias dešimtis viščiukų, kad užsiauginus ir pasidavus turėtu ant mažmozių. Aną metą da anksčiau iš pavasario išsiperino į keturiasdešimtis vištukų; mat, ankstybiejie geriau gilioja. Džiaugėsi, kad vištukai gerai lesa, tarpiai auga. Pradžioje lesino avizinėms kruopomis, o paskui paugus emė barstyti jiems kviečius arba miežius. Augo vištukai pirkčioje, — šeimyninėje arba virtuvėje. Nuo ryto lyg vakaro jie painiodavosi žmonėms po kojų; nebeto, kartais pasitaikydavo netyčia užsilipti ir numinti kokį: tada gospadinė rėkia, plusta, keikia prakaismu kaltininką, net keta kojas išdaužyti tokiems gramozdams... Kitą dieną vėl pasitaike kokį užminti arba durimis nuverti ir vėl kyla baisus riksmas, barnys ir rupužiavimai! Vaidai po pirkčią kyla kuonemet kasdien, o vis dėl viščiukų. Gospadinė skaito viščiukus kelis syk per dieną ir štai po savaitę, kitai jau tik dvidešimtis ir penki telikę iš keturiasdešimtis. Su laiku išdygo padaigai, paaugo plunksnos ir jau išvijo vargšus laukan, gali sakyti, pavarė ant savo duonos. „Ar negal, sako, „šitos bestijos po lauką vadžiotis, ką besitranko po pirkčią, — tik blėdį daro“. Vištos savo vaikus nusiveda tiesiog į daržą ir ima kuisti: nespėjo išvyti — ir vėl, žiurėk, jau kuičia, čia numuše, čia vėl jos. Gospadinė pasisėjo rasodą, o vištos tuojaus aptiko, iškapstė, iškuitė, grudelius išrankiojo ir vėl, kad nori, sėk. Pasisėjai antru kart ir vėl tą patį padarys. Štai negali per vištas užsiauginti savo rasodos: eina ir darbas ant niekų ir sėklos už keletą kapeikų, ir pagalios turi važiuoti kur į dvarą pirkti rasodos. Nusipirko, pasodino, o vištos, lyg užmačia, vėl iš daržo nesitraukia. Ir kur-gi trauksis? Jug jos

darže randa daugybę vabalų, kirmėlaičių, kokį grudelį, tai ar nemalonu pasirankioti ir nukuičia daržoves. Jug vasarą, gali sakyti, paleistos ant savo duonos, tai nė ne stebėtina, juog rupinasi apie savę ir kuičia daržoves. Gospadinė tolyn, labyn šėlsta ant vištų ir ką sugriebė, kuolą ar lazda, grumstą ar akmenį, genioja vištas iš daržo, mušdama ant pagrėbimo, galva ne galva, — o kaip ims rėkti ant vištelių tai, rodos, perplis. Paugėję vištukai jau ir jai pačiai išipyko, kad pasisuks koks į pirkčią, tai kaip ims duoti rykšte arba lazda, tai tie vištukai, tartum perkuno įtrenkti lekia, bėga per duris, kabinasi ant sienų, langų, tartum, apakę: žiurėk — jau vienas guli primusztas, kitas visai negyvas kojas ištiesęs, tai ant vienos kojos straksi per kiemą, tai galvą pakreipęs neša ir akies netekęs, — retai katras iš tokio ermyderio teiseina sveikas. Išmušė iš pirkčios, o jie sau nubėgo į daržą — tai kur-gi nepyks gospadinė? Turi mušti tuos kirmėles, keikti, plusti ir griešyti dėl tų bjaurybių! Tik paliko adarą virtuvę — tai jau jų visur pilna: žiurėk — vieni sulipę ant kepalu duonos skubina lesa, kiti ant stalo renka trupinius, tai ant palangių teršia, tai giralovėje miltus kapsto, — visur apteršia, stalus, langus, duoną, bliudus, šaukštus, žodžiu, rasi visur priteršta. Štai kelis užtinki sukritusius į kropą kopustų ant ugnavietės, tai pamazgose prigėrusius arba pelinėje (drankoje) paskendusius. Vienu žodžiu pridirba daug pragaišties ir patys nueina ant niekų; tik pamatysi, kad iš keturiasdešimtis vištukų užaugo vos tik penketas arba da mažiaus ir t'e pats spangi arba šlubi.

Gospadinė įezinta vištų per dienas tik barasi, plusta, kur reik, ar nereik; rėkia ant tarnaičių, spardo šunis arba net savo vaikus, jeigu į tą tarpą pasipynė jai po kojų ir duris tranko, kad, rodos, sienos sugrius. Vieną kart, užtikus vištukus pirkčioje, kaip emė laidyti šakaliais, tai išmušė du langų, sumušė ąsotį ant stalo, o paleidus kapliu, pataikė tiesiog į špizinį kropą ir išbeldė visą šoną, barščiai išsiliejo. Štai kogreičiausiai kropas reikėjo nupirkti naujas ir numesti bereikalo trirublė. Negana dar to; neužilgo paskui gospadinė pu-

(Toliaus bus.)

Persikrauste.

Kazys Miliszauckas lietuviszkas kriauczius persikraustė po sziuomi numeriu 256 E. Market str. Wilkes-Barre, Pa.

Dideli susirinkimai.

Waterbury'o lietuvių; bus laikytas susirinkimas svetainėje Senos TURNER HALL, Scovill str. 1 d. Gruodžio, su prakalbomis. Vienas iš kalbėtojų bus mūsų garbus tautietis Dr. J. Szliupas. Ant kurio tai susirinkimo yra kviečiama visi Waterbury'o lietuviai ir lietuvaiteis kuoskaitlingiause susirinkti.

Waterbury'o Lietuvių Komitetas.

T. M. D. New York'o kuopos susirinkimas bus nedėlioje, 2 d. Gruodžio, 73 Grand str. Brooklyn, N. Y., ant 2 val. po pietų. Sanariai ir visi lietuviai yra užkviečiami atsilankyti nes bus išdalinimas naujai išleistos knygutės „Vanduo ant žemės“ ir tt. Naujai prisirasanti ir užsimokanti 60 ct. gaus visas 5 knygeles. Dėlto tautiečiai pasinaudokite. T. M. D. Kuopos vyriausybė.

Balius! Balius!

Darbininkų Kliubo Draugystės bus Seredoje 28 d. Lapkričio ant SKATING RINK Plymouth, Pa. ir prasidės ant 7 valandos vakare ir trauksis tol, kol susirinkusieji tik szokt norės. Muzika bus pirmos kliašos. Visi lietuviai ir lietuvaiteis vietiniai ir iš apielinkų pribukite ant to puikaus pasilinksminimo, ant ko nuolankiai užkviečiame. Ipatingai užkviečiame Dr. D. L. K. Vytauto. Komitetas.

„Vienybės“ išleistuvėje gaunamos szios naujos knygos:

Kas priešius? Paraszė Lazdynų Pelėda. Puslapių 32. 10c.

Valsziaus sudas. Komedija vienoje veikmėje. Paraszė Žemaitė. Pusl. 19. 10 c.

Mindaugis Lietuvos karalius. Istorijos paveikslas penkiuose aktuose. Pusl. 86. 25 c.

Vanduo ant žemės, po žemę ir virszuje žemės. Pusl. 33. 10 c.

Juokų knygelė, surinkta L. J. K. Pusl. 95. 25 c.

Kaip Maskolija persekioja Lietuvą. Supieszė kun. V. Dembskis. Pusl. 15. 10 c.

Kaip geriausiai laidoti numirelius? Pusl. 29. 15 c.

Visokias knygas,

lietuviszkas, taip dvasiszkas kaip ir moksliszkas, taipgi ir laikraszczzius; kaip tai: „Varpa“, „Ukininką“ ir „Tėvynės Sargą“, visus tris kartu imant ant 1900 m. gaunama už \$3 dol. Katalogą knygų ir laikraszczzius ant paziurės prisiuncziu dovanai. Užprasiant knygas arba laikraszczzius, reikia sykiu ir piningus prisiusti. Jurgit Lapinas

Tilžėje — Tilsit
Ostpr. Germany.

**Daktarka.
Johanna Želviene.**

Vienintėlė lietuviszka daktarka gydo visokias ligas. Offisas ir gyvenimas: ant kampo Centre Ave. ir Church ulyczių. PLYMOUTH, PA

Offisas { nū 7 iki 9 ryto,
atidarytas { nū 12 iki 1 po piet,
 { nū 6 iki 8 vakaro.

ADRESAI

CENTRALISZKŲ VIRSZINKŲ „TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ“ DPAJGYSTĖS.

Prezidentas — V. Daukszys

P. O. Box 1018 Plymouth, Pa.

Sekretorius — A. Ilgunas

P. O. Box 48 Gilberton, Pa.

Kasierius — A. Olszevskis

60 Sub-Sta. Chicago, Ill

Knygius — N. Olszinskas

825 St. Clair str. Cleveland, Oh.

OUR \$1:50 ANTI FAT BELT

For \$1.50 we furnish the celebrated BROWN'S ABDOMINAL BELT for the cure of CORPULENCY.

Corpulent people who wear the Brown's Abdominal Belt run no risk of Navel Rupture or Umbilical Hernia; you get a comfort and ease of action you will appreciate. No corpulent person can afford to be without this belt.

Put this ad. out and send to us with \$1.50 and 10 cents extra for postage, state height, weight, age and number inches around the body, largest part, and we will send the belt to you by mail postpaid, with the understanding that if it is not perfectly satisfactory and equal to belts that retail at \$3.00 and upwards you can return it at our expense. Write for free Belt and Truss Catalogue.

SEARS, ROEBUCK & CO., CHICAGO

you will appreciate. No corpulent person can afford to be without this belt.

Put this ad. out and send to us with \$1.50 and 10 cents extra for postage, state height, weight, age and number inches around the body, largest part, and we will send the belt to you by mail postpaid, with the understanding that if it is not perfectly satisfactory and equal to belts that retail at \$3.00 and upwards you can return it at our expense. Write for free Belt and Truss Catalogue.

SEARS, ROEBUCK & CO., CHICAGO

Vien del vyru.

Dovanai pakeli naujo iszradimo gyduolių prisiusime pacztu tik koris priduos savo adresą.

Kuris sugražins sveikata trumpam laike.



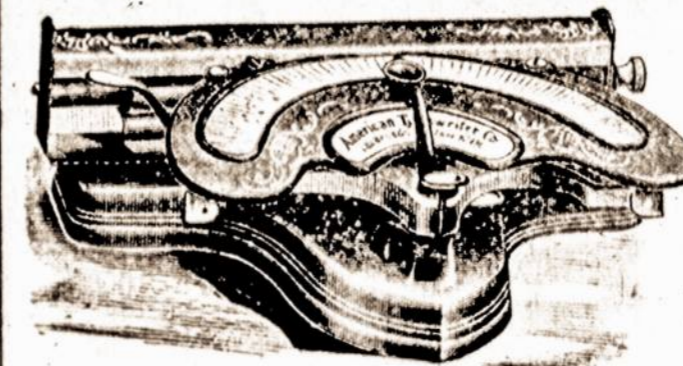
A. E. Robinson M.D.C.M.

tuojaus pertikr na kaip lengvai gali iszagydyti savo silpnumą, jeigu vortosi tam tikslui atsakanczes gyduoles. Insitutas neaprobeziuoje, bet kuris tik raezys, aplaikys dovanai pakeli užpeczotyta kad nebutų kokio apsirikiimo prieszai apgavytę. Ražik tuojaus.

Dovanai prabos pakel's pasekmingiausių gyduolių bus prisiustas kožnam i or paczta, kuris paraszys i State Medical Institute. Tos gyduoles dangybel vyru sugražino sveikata; kurie per daugelį metų kentėjo proto ir kuno ligas paeinanczius nuo jaunystės, už tad Insitutas prizada kožnam kuris atsiszauks, prisiust pakeli dovanai.

Kožnas kuris jaučia anti lytiszo silpnumo paeinanczio nuo jaunystės, kuris silpnina spēkas ir atmintį, sukella dieglis strėnose arba nevaldymo lytiszkų dalių gali sugrįžti i sveikatą gydymasis namie.

Tos gyduoles turi neapsakoją pasekmę nes jos atsiekia sulezkadytas vietas daduodamas drutybę kur labiausia reikalinga. Iazydo kožną ligą iszvarinėje visokius nesmagumus isisenėjusius nuo kelių metų per nonaturaliszka pasielgimą iszgy'io kiek vienam atstiklime. Dasižnok State Medical Institute, 520 Elektron Building Ft. Wayne, Ind., o apturėsi trumpam laike pakeli gyduolių dovanai. Insitutas nori pagelbėti daugybel tokių vyru, kurie negali apielet savo namus ir nusidnot i gydyneczles ai dovanai prisiustas pakelle,

25 maszinos tapo padarytos su akcentais

Kaip raštinkinai lietuviszkuos raštuose vartoja akcentiszkas litaras. Dabar su šita mašina galima iszdrukavoti su lietuviszkais akcentais, teip lygei ir su lenkiškais, ir nedaro perškados dukuoti angliškai.

Norėdami kas isz lietuvių dukuoti laiškus su akcentais, teiks prisiusti \$9.00 o aplaikysi šita mašina metaliskam bakse. Ilgai nolauk

ba nedauk padaryta, kas pirmesnis tas laimingesnis.

Wm. J. PETKON, 305 N. Main. st. Brockton, Mass.

Daugiau kaip 30 metus iszmeigintai Dr. RICHTERO wisam swietul žinomas "ANKER" (Inkarinis) PAIN EXPELLER. yra geriausia gyduole nuo Rheumatizmo, Neuralgijos, Sausgelos, Strenu Skaudejimo ir tt. ir wisokiu Rheumatiszku skaudejimu. uz 25c. ir 50c. pas wisus aptiekorius arba pas F. A. Richter & Co., 215 Pearl Street, New York.

Mėsinyczia Adomo Adžgaucko,

Užlaiko kasdien szviezią mėsą, kiau-lieną, versziena, jautieną, avinczieng, kumpiai szvieži rukyti, deszrų visokių galima gauti dideliam pasirinkime.

teipogi užlaikau mil-tų, cukriaus, kavos, arbatos, žuvų, silkių, surio ir visko kas tikt yra reikalinga žmogui dėl maisto ir už pigesnę prekę nei kaip pas kitus visi pas Ad. Adžgaucka

220 E. Main Street, PLYMOUTH, PA.